

Slutrapport

Återrapportering av ekonomiskt stöd till lokalt brottsförebyggande projekt

Det sker mycket brottsförebyggande arbete runtom i landet, både som projekt och i den löpande verksamheten. Några av dessa insatser har kunnat genomföras med hjälp av ekonomiskt stöd från Brottsförebyggande rådet (Brå). Arbetet dokumenteras och efter insatsen lämnas en slutrapport till Brå.

Erfarenheterna från de olika projekten är många gånger intressanta för andra som arbetar med brottsförebyggande arbete och därför publicerar Brå ett urval av rapporterna på myndighetens webbplats.

För sakuppgifter och slutsatser står respektive författare eller organisation.

Fler rapporter finns att ladda ner på www.bra.se/ekostod

Samhällsamverkan med digital kommunikationsplattform

Utvärderingsperiod: November 2016-december 2017,

United Eyes AB

Kort sammanfattning

Utvärderingen visar att Samhällssamverkan med digitalt verktyg är effektivt för att engagera civila och andra aktörer i trygghetsarbetet. Utvärderingen har genomförts i tre kommuner med skilda trygghetsutmaningar. Prioriterade utmaningar för Samhällssamverkan har varit stöldbrott i offentliga miljöer och inom handeln, bostadsinbrott och ungdomsrelaterad brottslighet.

Tjänsten sprids mellan de medverkande utan särskilda insatser från kommunens eller Polisens samordnande aktörer efter det att den är etablerad. Samverkan har utvecklats positivt även i de perioder då kommunen varit passiv. Mest positiva effekter har skett genom grannsamverkan och centrumsamverkan. I de analyserade områdena har det varit mest utmanande att få bestående engagemang i trygghetsarbetet mellan kommunens olika förvaltningar, en möjlig delförklaring är att trygghetsarbetet primärt åläggs på en enskild förvaltning.

Drygt 50% av de medverkande anser att de blir tryggare genom digital samverkan att sättas i relation till de 4% som upplever en ökad otrygghet. Medverkande har generellt större förståelse för de trygghetsskapande insatserna av kommunen och Polisen.

Trygghetssamordnarna anser att metoden och verktyget stöder deras arbete genom att det skapar engagemang. Med metoden och verktyget kan de utifrån deras lokala problembild och interna resurser, arbeta med trygghetsbehoven och utveckla en hållbar samverkan.

Kort sammanfattning	2
Inledning	4
Bakgrund	6
Syftet med undersökningen	6
På vilket sätt är Samhällssamverkan brottsförebyggande?	6
Digitaliseringen påverkar trygghetsarbetet	8
Så kommer organisationerna igång med Samhällssamverkan	9
Skilda förutsättningar i de undersökta områdena	9
Utvärderingens tillvägagångssätt.....	10
Resultat av datainsamling.....	12
Upplevd trygghet	12
Spridning	14
Nöjdhet	14
Kunskap / Effekt.....	15
Inverkan på brott	15
Utmaningar i utvärderingen	18
De brottsförebyggande åtgärderna och samverkan skedde primärt med personer i arbetsför ålder. Ingen av samverkansaktiviteterna riktade sig till ungdomar. Därför ger denna rapport inget underlag för resultatet vid inkludering av dessa grupper i Samhällssamverkan.....	18
Utvärderingens Resultat	19
Brottsförebyggande resultat ur de myndigheternas perspektiv	19
Resultat utifrån medborgarna	19
Upprepbarhet	20
Observationer	21
Förutsättningar för att lyckas med samverkan	21
Geografin och områdes karaktär spelar roll för samverkan	21
Samverkansgruppernas utformning	22
Farhågor och utfall.....	22
Vem äger och ansvarar för informationen?	24
GDPR och den nya dataförordningen	25
Tack till!	25
Deltagare:	25

Inledning

Metoden Samhällssamverkan syftar till att öka tryggheten och förebygga brott, genom att med digital teknik förbättra kommunikationen och samverkan mellan boende, företagare och lokala trygghetsorganisationer. Genom en app kan boende, företagare och lokala trygghetsaktörer kommunicera i realtid. Det kan handla om stöd vid en hotfull situation, varning för stöldlikor, eller kommunikation om allmänna trygghetsutmaningar i området.

Kommunikationsverktyget är utformat för att underlätta trygghetsmetoder som bygger på samverkan inom ett geografiskt område, exempelvis Effektiv Samordning för Trygghet (EST), Purple Flag för kvällsekonomi i stadskärnor och Business Improvement Districts, BIDs.

Utvärderingen är baserad på Samhällssamverkan i tre olika områden i Sverige. De har olika omfattning och inriktning på arbetet:

- Gamla Stan i Stockholm med fokus på "innerstadsbrottslighet"
- Strängnäs kommun med lättare "vardagsbrottslighet"
- Sigtuna Kommun med en blandning av brott med högt och lågt straffvärde

Den tekniska plattformen i denna rapport är appen Trygve med tillhörande digitala tjänster. Det är rimligt att tro att flertalet av resultaten som identifieras i denna rapport gäller även för andra kommunikationsplattformar och metoder som bygger på samverkan.

Metoden är i samtliga fall en tillämpning av de polisiärt internationellt erkända metoderna "Problem Oriented Policing - POP" och "Community Oriented Policing – COP". Kortfattat innebär det att utforma lokala strategier för att adressera specifika problem genom att även engagera det lokala samhället. Det är även ovan nämnda metoder som ligger till grund för Polismyndighetens "nya" strategi där trygghetsarbetet utgår från lokala problembilder och samverkansavtal mellan Polis och kommun. Det är rimligt att tro att motsvarande resultat även uppnås för andra trygghetsmetoder som bygger på samverkan, exempelvis EST, Grannsamverkan och Purple Flag.

Resultatet visar att Samhällssamverkan är effektivt sätt att långsiktigt involvera civila aktörer i trygghetsarbetet. Spridningen och engagemanget har skett naturligt, drivet av att de medverkande tipsat andra om tjänsten och trygghetsarbetet. De medverkande har fått delta efter sina behov och förutsättningar. Samtliga kommuner har etablerat fungerande samverkansgrupper med boende och den lokala handeln.

Samarbetet mellan trygghetssamordnare och Polisen har varit positivt och bidragande i det positiva resultatet. Den minst framgångsrika och mest utmanande aspekten av

Samhällssamverkan har varit samverkan mellan olika kommunala förvaltningar. I två av tre fall har kommunerna inte samverkat digitalt nämnvärt under utvärderingsåret.

I två av de tre områdena har kommunen genom trygghets-/säkerhetssamordnare haft en tongivande roll för arbetet. I den tredje kommunen, Strängnäs, har kommunen efter uppstarten valt att vara medverkande men ej pådrivande.

Samtliga kommuner har valt strategin att starta Samhällssamverkan genom att fokusera på tidiga resultat för därefter expandera genom att involvera fler trygghetsutmaningar och samverkansgrupper successivt. Antalet involverade aktiva samverkare har varit mellan 250 och 500 personer i vart och ett av de olika områdena.

Deltagande kommuner har haft som syfte att även använda plattformen för att motverka lokala ryktesspridningar. Detta genom att kommunicera en saklig lägesbild.

Utvärderingen är genomförd genom intervjuer av de medverkande ledande aktörerna, men även undersökningar och enkäter med fler än 3000 svarande, vilket resulterar att den är en av Sveriges största trygghetsundersökningar.

Resultatet visar att majoriteten av de personer som är involverade i Samhällssamverkan upplever att samverkansformen bidrar till deras trygghet. De har större förståelse för det lokala trygghetsarbetet och jämfört med kontrollgrupper är de tryggare i två av tre kommuner.

I samtliga kommuner har tjänsten spridits på gräsrotsnivå. I samtliga kommuner används tjänsten både för Grannsamverkan och Centrumsamverkan.

Det fanns en farhåga att informationsspridning av lokal brottslighet skulle öka otryggheten. Undersökningen visar dock det motsatta. 62% svarar att de blir tryggare av att ta emot informationen medan färre än 4% anser att informationen ökar deras otrygghet.

Den tydligaste effekten på minskad brottslighet som resultat av Samhällssamverkan är i Gamla stan där stöldligor gripits som direkt resultat av kommunikation genom appen. De rapporterade stölderna minskat med en tredjedel sedan 2015. Det skall förtydligas att minskningen även förklaras med ytterligare informationskampanjer och med fysiskt närvarande Poliser.

Bakgrund

Syftet med undersökningen

Syftet med utvärderingen är att identifiera i vilken omfattning som en digital kommunikationsplattform är effektiv i kommunernas trygghetsarbete där samverkan med flera typer av aktörer inkluderas. Med effektiv menas huruvida effekterna förhåller sig till den insats som kommunen lägger in.

Studien syftar även till att utvärdera de medverkande civilas uppfattning av den nya samverkansformen utifrån ett trygghetsperspektiv.

De tre geografiska områden som utvärderats har varierande lokal problembild och karaktär. De önskade effekterna av sitt trygghetsarbete genom Samhällssamverkan skiljer sig åt. Utvärderingen definierar huruvida metoden på ett generiskt sätt stöder trygghetsarbete där flera aktörer är engagerade och med skilda problembilder.

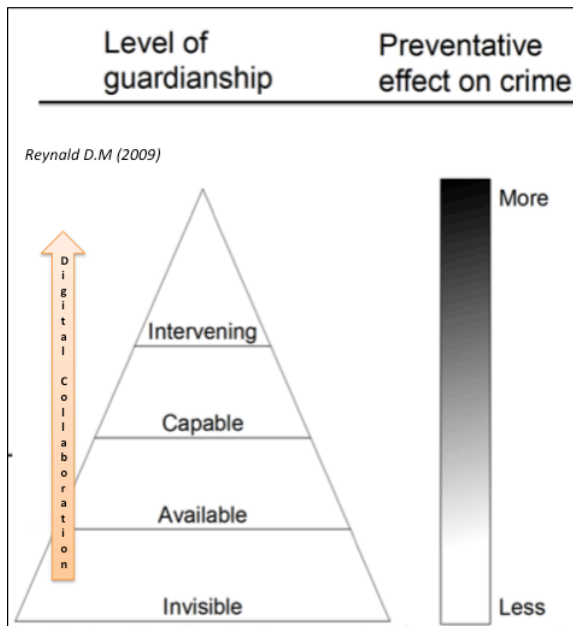
På vilket sätt är Samhällssamverkan brottsförebyggande?

Samhällssamverkan utgår från att underlätta och utveckla samverkan i det praktiska trygghetsarbetet. Genom att engagera, utbilda och få personer på en specifik plats att samverka kan brott förebyggas.

Metoden stämmer väl in i Regeringens brottsförebyggande program "Tillsammans mot brott" som offentliggjordes under 2017. I programmet betonas samverkan mellan det lokala samhällets olika aktörer.

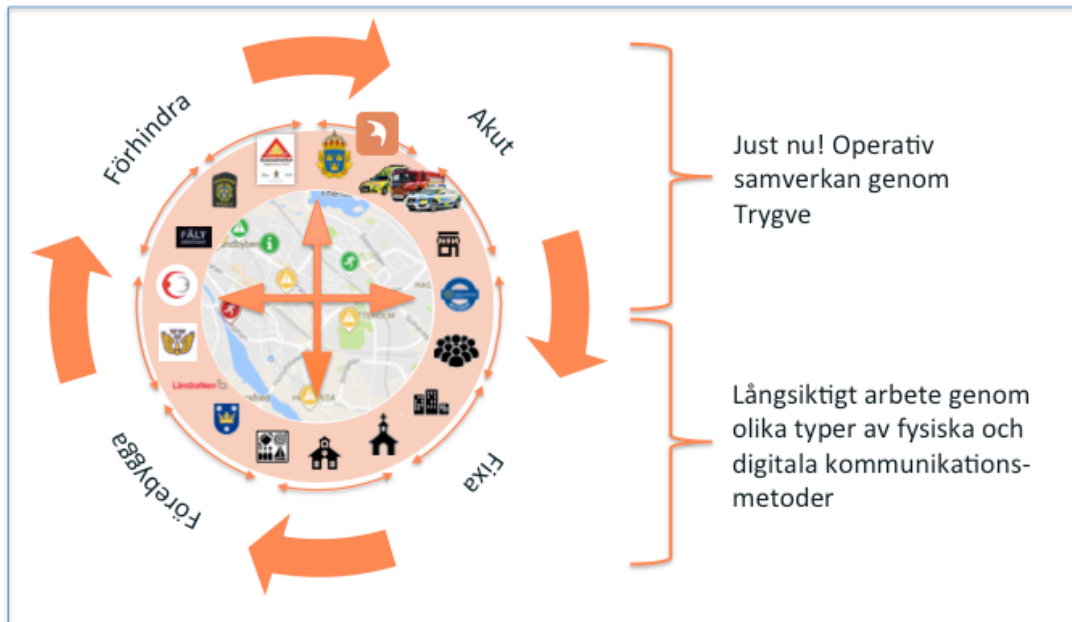
Samhällssamverkan är utvecklad med inspiration från Storbritannien och de polisiärt erkända metoder "Community Oriented Policing – COP" och "Problem Oriented Policing – POP" som grund för specifik tillämpning av Samhällssamverkan. Metoden syftar även att komplettera tillämpade trygghetsmetoder som bygger på samverkan, exempelvis Grannsamverkan, Effektiv Samordning för Trygghet (EST) och Purple Flag för att utveckla tryggheten i stadskärnor på kvällstid. Metoden Centrumsamverkan som nämns i detta dokument är baserat på brittiska "Shop Watch" där Polisen och civila samverkar inom handelsområden.

Drivande i behoven är även digitaliseringen. En kraftfull aspekt av digital mobil teknologi är att fler personer blir engagerade i trygghetsarbetet. Genom appen ökar antalet "kapabla väktare" (Ref Rutinaktivitetsteorin) samt dessutom förflyttas civila högre upp i nivån av "guardianship". (Ref Reynald, 2009) och blir därigenom mer brottsförebyggande.

Det situationella brottsförebyggande trygghetsarbetet för de medverkande områdena har historiskt varit fokuserat på längre tidsintervall, exempelvis utveckla den fysiska miljön och informationsmöten. Brådskande och tidskritiska händelser har nästan uteslutande varit förlagt till Polisens ingripande verksamhet eller ordningsvakter, där det brottsförebyggande arbetet inte tidigare varit i fokus.

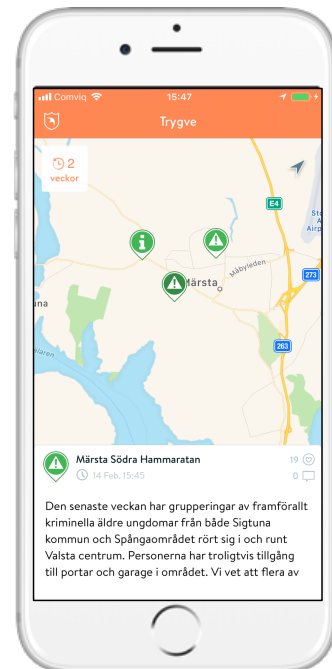
Med Samhällssamverkan skapas möjligheter att förhindra att brott uppstår genom samverkan minuterna innan ett brott sker. Exempelvis "rekning" inför inbrott eller en stöldliga som stiger in i en butik med avsikt att stjäla. Genom att informera personer eller aktörer i närheten kan brott förhindras. Syftet med Samhällssamverkan är utöver den förebyggande långsiktiga effekten, skapa förutsättningar att förhindra brott och minska skadorna då ett brott har begåtts. Se Samhällssamverkan-cirkeln i bilden nedan.

Digitaliseringen påverkar trygghetsarbetet

Digitaliseringen innebär utmaningar i trygghetsarbetet. Nya beteendemönster och informationskällor som påverkar tryggheten hos medborgare. I social media, exempelvis lokala Facebook-grupper, är det vanligt med falsk eller kraftigt vinklad information.

Digital och mobil teknologi innebär helt nya möjligheter att samverka mellan olika aktörer, framför allt drivet av det breda användandet av "Smartphones" som erbjuder kommunikationsmöjligheter och även förmågan att bestämma användares position. Med teknologin ges möjlighet att rikta information till personer som befinner sig på en viss plats eller i ett specifikt område, exempelvis brådskande information vid ett allvarligt brott eller fara.

Så fungerar den utvärderande tjänsten

Appen är utformad för att underlätta samverkan genom förenklad kommunikation och med fokus på trygghetsutmaningar.

Trygghetsarbetet sker normalt med olika typer av kommunikationssätt, vilket appen tillmötesgår genom att erbjuda kommunikationsmöjligheter på följande tre olika sätt:

- **Offentligt** – samtliga med appen kan informera och ta del av informationen på kartan. Om de befinner sig i närheten (gul eller röd) får de en pushnotis tillsammans med en signal. Denna kommunikationssätt används för att informera, varna eller be om hjälp. Offentlig information sprids på kartan eftersom den är betingad till olika geografiska områden.
- **Inom grupper** – I öppna eller låsta grupper kan medlemmarna kommunicera med text och bild, på kartan och i en meddelandechatt.
- **Med organisationer** – användare kan se registrerade trygghetsorganisationer inom det område de befinner sig. Genom appen kan de kommunicera direkt med organisationerna utan att andra personer tar del av detta.

Så kommer organisationerna igång med Samhällssamverkan

Utgångspunkten är de behov och samverkansönskemål som finns på platsen.

Samverkansledarna kartlägger och identifierar vilka grupperingar som har behov av att samverka, internt eller med andra organisationer. Exempelvis i Gamla stan samverkar butiker respektive turistguider internt, men även med varandra då de hjälper varandra.

När en samverkansgrupp är identifierad kommer arbetet igång genom att en grupp skapas i appen. Vid skapandet bestäms om gruppen skall vara öppen för alla eller låst för endast de som godkänns av den som skapade gruppen, alternativt personer som den utser. De som skall vara med att samverka laddar därefter ner appen och ansöker om medlemskap i gruppen. De personer som är vana att använda appar behövs normalt ingen specifik utbildning. För de personer som har större teknisk ovana blir ofta instruerade av sin "granne" alternativt tar del av utbildningsmaterialet som leverantören tillhandahåller.

Störst framgång är de fall där lokala ambassadörer tidigt involveras i arbetet.

Det praktiska arbetet innebär att initiativtagaren för respektive gruppering laddar ner appen och skapar en grupp i Trygve. Därefter bjuds de övriga in med anvisningar om att ladda ner appen, registrera sig och gå med i gruppen. Gränssnittet är utformat på ett sådant sätt att personer som är vana vid appar skall komma igång utan ytterligare utbildning. För personer med mindre teknisk vana finns det utbildning tillgänglig på webben.

Skilda förutsättningar i de undersökta områdena

I Gamla Stan i Stockholm är det huvudsakligen Polisen, Kommunen ("Söderandan") och det lokala näringslivet som samarbetar. Näringslivet består av butiker, caféer och turistverksamheten som är tongivande i Gamla stan. Samhällssamverkan i Gamla Stan

startade i september 2015 och har sedan dess gradvis växt. Antalet boende i Gamla stan är relativt få till antal, ca 3000 personer.

I Strängnäs startades Samhällssamverkan i november 2016. Inom kort hade de etablerat en ambassadörsgrupp med representanter från kommunens olika områden, väktare, bussbolaget, handeln och fastighetsbolag. Därutöver har Polisen aktivt startat Grannsamverkan med Trygve som kommunikationsplattform. Samverkan sker huvudsakligen inom handeln, Polisens volontärer och grannsamverkan.

Sigtuna är den kommunen i studien som var sist ut att starta Samhällssamverkan. I samverkan ingår utöver Polisen och kommunen även nattvandrare, väktare, räddningstjänsten, fastighetsbolag, handlare och boende genom grannsamverkan.

Projektet drivs inom ramarna för de lokala samverkansavtalen och medborgarlöften. Det förekommer regelbundna möten med en referensgrupp bestående av olika lokala aktörer. Den dagliga lokala *operativa* samverkan drivs dock löpande av samtliga involverade. Med den tekniska kommunikationsplattformen är deltagande inte förbunden till möten, vilket innebär att fler kan involvera sig i trygghetsarbetet.

Utgångspunkten är att samverkan inte skall kräva en arbetsintensiv central funktion där en enskild part har ansvaret för aktiviteterna. Modellen bygger i stället på en delegerad arbetsmodell där de olika samverkansparterna adresserar deras relevanta utmaningar och adressera dem på ett pragmatiskt sätt. Respektive part stöder arbetet i den utsträckning de har förmåga kring på förhand överenskomna principer.

Utvärderingens tillvägagångssätt

Utvärderingen är genomförd av United Eyes AB och med stöd från Lala Seyidova från Jönköpings Högskola. Utvärderingen baserades på ett antal faktorer:

- Enkäter av mer än 3400 personer, både användare och icke-användare av Trygve
- Intervjuer med personer som varit tongivande i projekten, Trygghetssamordnare, Säkerhetssamordnare, Kommunpolis och näringsidkare.
- Dataanalys av användningen och spridningen av tjänsten

Utvärderingen underlättades till stor del på det omfattande dataunderlag som finns i form av användare och kontrollgrupper i samband med användande av digitalt verktyg. Den stora volymen av enkäter gör det till en av Sveriges största trygghetsundersökningar i antalet svaranden. Webbenkäterna genomfördes genom att Trygve-användare fick ett mail utan påminnelse förfrågan om att svara på enkäten. Svarsfrekvensen var <10%.

Intervjuerna genomfördes av de ledande personerna för de olika områdena, med undantag för Strängnäs, vars samordnare avslutat sin tjänst halvvägs in i undersökningen och därmed inte fanns tillgänglig. Efterträdaren tillträdde först efter utvärderingens avslut.

Urvalet av civila i undersökningen genomfördes genom uppsökande näringsidkare av butiker och caféer i Strängnäs, samt samtliga butiker med udda adressnummer i Gamla stan för att säkerställa att selektion uteblir. Medverkan i enkäten var frivillig och inga särskilda övertalningsförsök genomfördes. För de fysiska undersökningarna deltog ca 50% av de närvarande och tillfrågande i enkäten.

För de fysiska undersökningarna fick personerna reda på att det var en trygghetsundersökning på uppdrag av kommunen. För de digitala undersökningarna gavs ingen mer information än att det var en trygghetsundersökning. Personerna i analysgrupperna fick samma information som personerna i kontrollgruppen.

Kontrollgruppen bestod av Trygveanvändare i andra områden än i kontrollgrupperna samt av personer som inte använde tjänsten.

Samordningsledare för intervjuer i de olika områdena var:

- Krister Sundgren, Stockholm Stad, Södermalms Stadsdelsförvaltning ("Söderandandan")
- Andreas Kagg-Stenmalm, Säkerhetssamordnare Sigtuna Kommun
- Annica Strandberg, Säkerhetschef, Strängnäs Kommun (avslutades april, 2017)

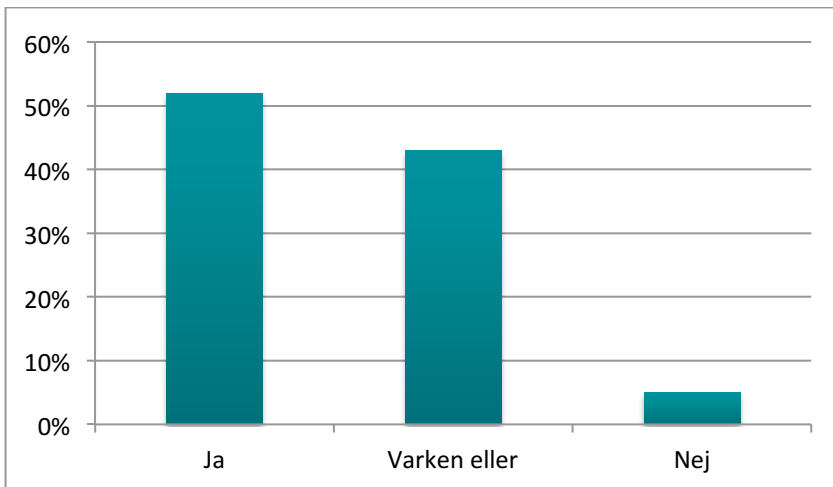
Intervjuerna av samverkansledare och kommunpolis vid avslutande analysen genomfördes av Per Källgården. Redogörelse av samverkansledare finns dokumenterade och tillgängliga i film på YouTube.

Resultat av datainsamling

Undersökningen genomfördes genom intervjuer, enkäter och dataanalys. I detta kapitel redovisas det väsentliga dataunderlaget som insamlats som lett fram till det slutliga resultatet.

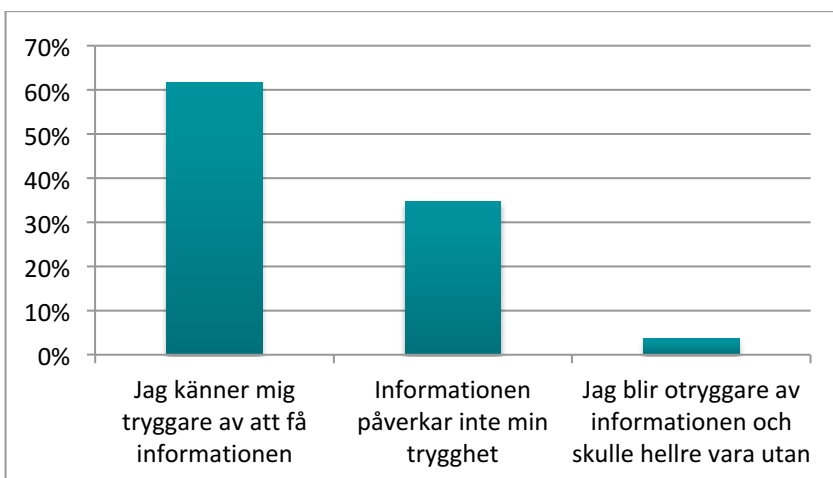
Upplevd trygghet

Känner du dig tryggare av att samverka digitalt?

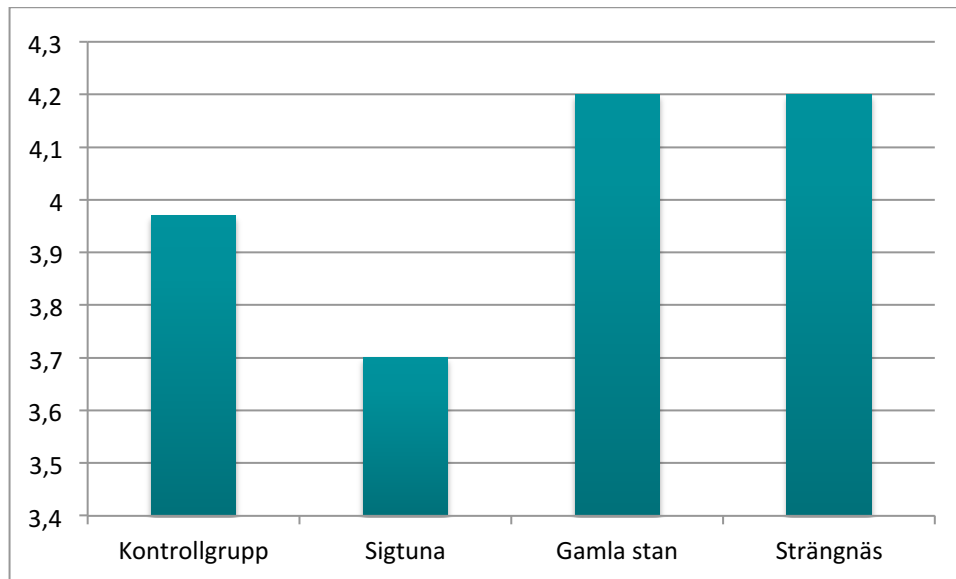
52% svarade att de blir tryggare av att samverka digitalt och för majoriteten av återstående påverkas inte deras upplevda trygghet. Det är små variationer i svaren mellan män och kvinnor.

Vilket alternativ beskriver bäst hur du uppfattar information om lokal brottslighet från grannar eller myndigheter genom plattformen?

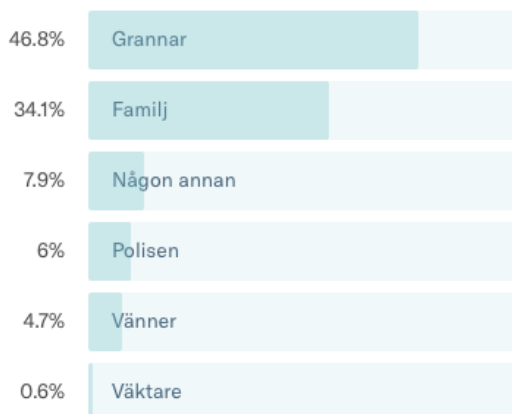
Personer blir generellt tryggare och önskar information om brott, 62% svarar att de blir tryggare. Mindre än 4% svarar att de blir otryggare av informationen som presenteras. Av dessa 4% är två tredjedelar kvinnor. För övriga kategorier var det små skillnader mellan könen.

På en skala 1 till 5 hur trygg känner du dig i ditt område?

(1 = mycket otrygg, 5 = mycket trygg). Kontrollgruppen är plattformsanvändare från andra områden i Sverige.

Vilken av dessa grupper bidrar mest till din trygghet?

Betydelsen av grannar toppar listan. Tillsammans med familjen står de viktigast för mer än 80%.

Upplever du ibland otrygghet på din arbetsplats?

Utmaningarna är stora för de som arbetar i butik. Enkäterna visar att en tredjedel av de personerna som arbetar i butik uttrycker att de inte alltid känner sig trygga. Det är framför

allt vissa typer av personer i butiken som påverkar tryggheten. Många har dessutom problem med stölder vilket ökar behovet och intresset för samverkan.

Spridning

Samtliga områden har fått naturlig spridning av plattformen med lokalt engagerade. Utöver den offentliga kommunikation som når samtliga användare av tjänsten så sker kommunikationen främst i grupper. De flesta grupperna drivs av medborgarna själva och är medverkan av Polisen eller kommunen.

Sigtuna:

- Tre grannsamverkansgrupper med fler än 100 personer i varje grupp
- Ca 20 grupper med färre än 100 personer

Gamla stan:

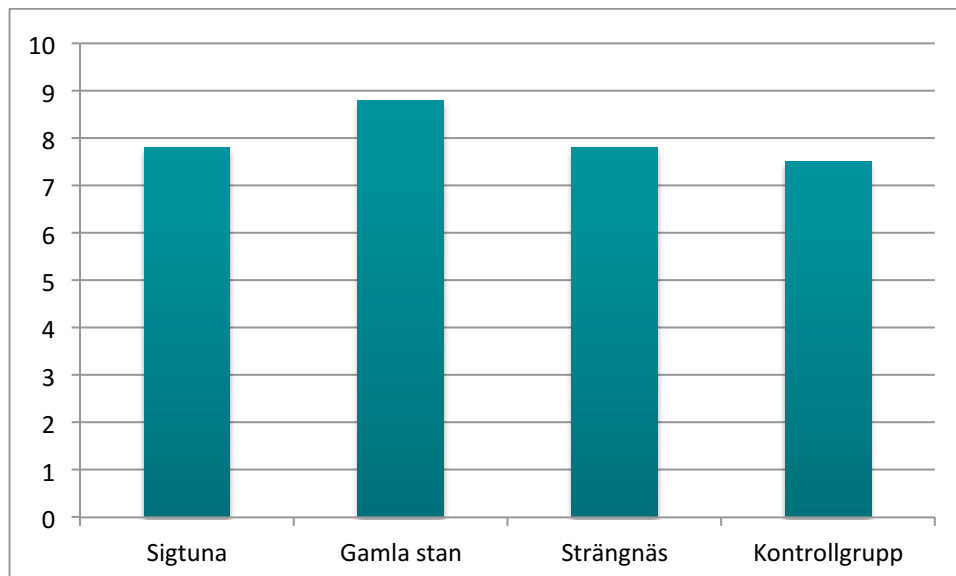
- Aktivt arbete i grupperna med mellan 30 och 150 medverkande

Strängnäs:

- Ca 20 grupper lokala grupper med upp till 120 personer.

Nöjdhet

På en skala 1-10 hur sannolikt är det att du rekommenderar tjänsten till en vän eller kollega?

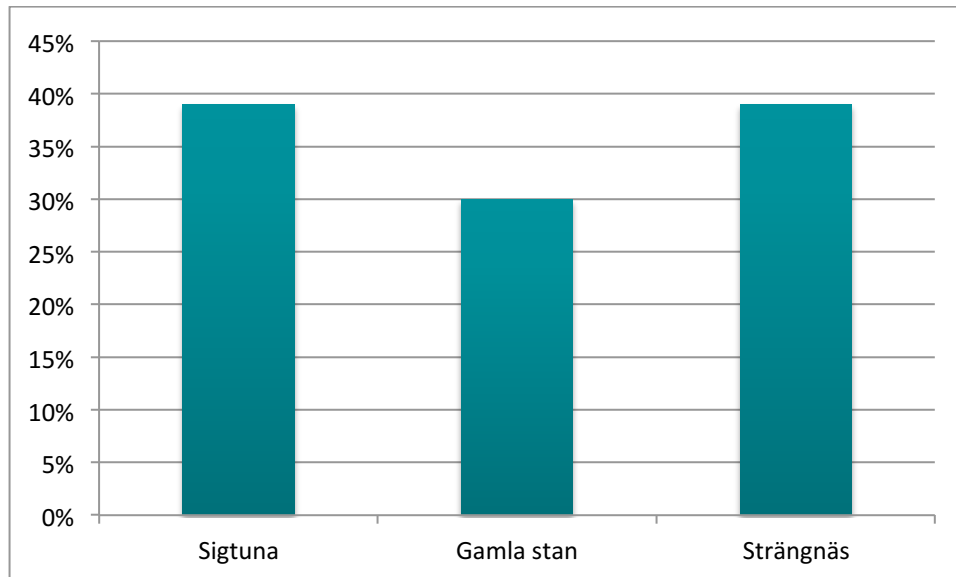

Det höga värdet medför att tjänsten sprider sig av de medverkande. Högst värde har Gamla Stan som är betydligt högre än kontrollgruppen. Att samtliga områden visar högre värden än kontrollgruppen även på att Polisens och kommunens deltagande uppskattas.

Kunskap / Effekt

Verktøget anvendes av de medverkande för att ge kännedom om det lokala trygghetsarbetet som sker. Samtliga områden visar att över 60% av användarna känner till trygghetsarbetet till viss eller stor del.

Hur många känner inte till det lokala trygghetsarbetet Polisen eller myndigheter bedriver?

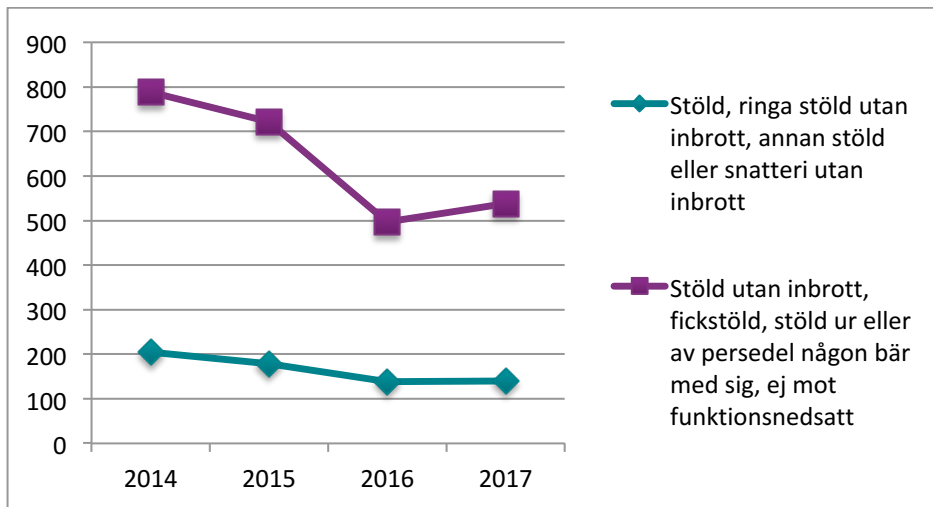
Gamla stan har arbetat med Samhällssamverkan under längre tid, vilket kan förklara den ökade kännedomen.

Skulle du frivilligt stödja Polisen eller räddningstjänst om de vill samarbeta med dig som boende?

Viljan i samtliga distrikt är stor, ca 87% stöder Polisen och 67% för räddningstjänst.

Inverkan på brott

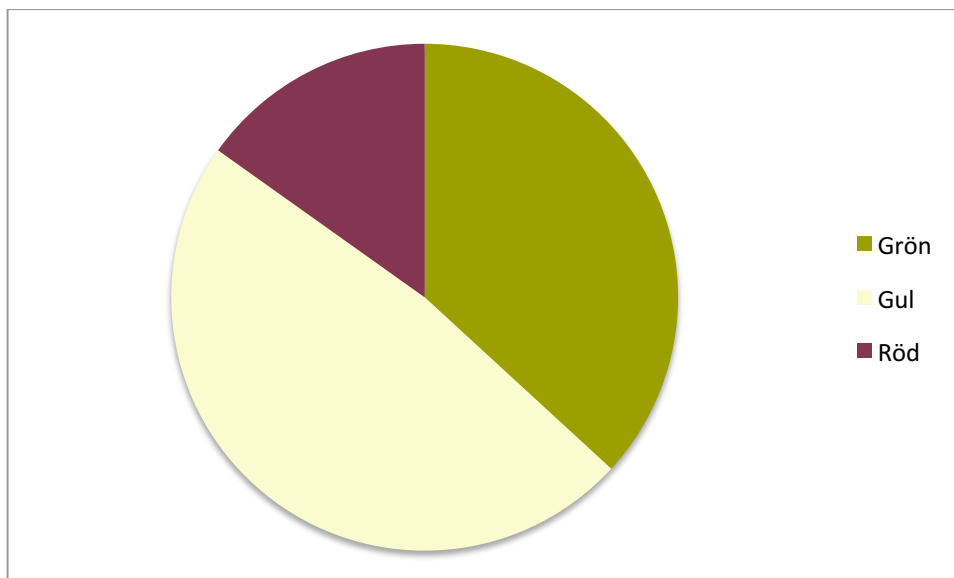
Det är endast i Gamla stan som resultatet kan mätas i brottsstatistiken med tillförlitlighet. Sedan starten av Samhällssamverkan har fickstölderna minskat med en tredjedel under de senaste tre åren då samverkansformen startade (se graf). Exempelvis har flera stöldligor gripits efter information från verksamma, i kombination med informationskampanjer till turister av sommarjobbande ungdomar.

Figur 1: Anmälda brott i Gamla Stan 2014-2017 (källa: Polisen)

Vid vilka tillfällen lägger användare in information?

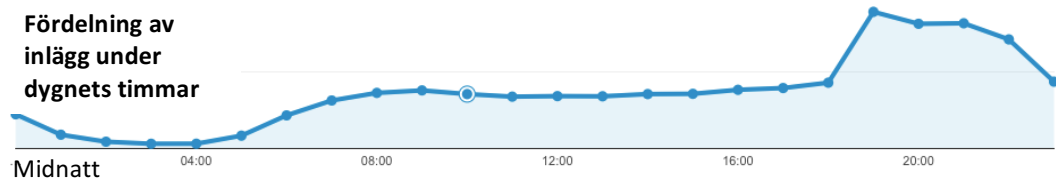
Användarna i appen rapporterar om händelser av olika prioritet. Totalt 14423 händelser lades in offentligt eller i låsta grupper. Av dessa var ca hälften av medumprioritet (gul), medan brådskande (röd) utgjordes av 15% av rapporterade händelser på kartan.

Vid sidan av dessa inlägg informerar användare varandra i gruppchatten där inläggen inte syns på kartan.

Tiderna för inläggen i appen sker spritt över dygnets samtliga timmar då personer antingen har tid eller då det kallas på hjälp. Nedan graf visar vilka tider på dygnet

som inläggen görs. Den mest aktiva tiden att engagera sig är mellan kl 18-23 då flest inlägg sker och flest är aktiva. Detta gäller framför allt i bostadsområden. Ett tydligt undantag är samverkan inom centrum som nästan uteslutande skett under caféer och butikens öppettider, dvs 11-19, vilket är tydligt för samverkan i Gamla stan.

Utmaningar i utvärderingen

Det är utmanande att utvärdera trygghetseffekter i tre skilda områden, samt att direkt länka dem till de insatser som genomförs. Därtill har trygghetsarbetet haft olika inriktning och målsättning, vilket inneburit utmaningar att mäta effekterna.

För att möjliggöra rättvist utfall har utvärderingen kombinerats av stora volymer av insamlad data i kombination med uppfattningar inom de olika områdena.

Utgångspunkten var inledningsvis att ha ett bredare underlag av svarande personer med boende och "kvällsekonomin". Av utvärderingsskäl gavs rekommendationen att begränsa den kvantitativa utvärderingen till en målgrupp, ett val som föll på handeln och restaurangverksamhet under dagtid. Antalet personer i kontrollgruppen och deras svar var dock lätta att analysera tack vare den stora volymen.

I april 2017 bytte projektledaren och initiativtagaren i Strängnäs, Annica Strandberg sin tjänst. Rekryteringen av hennes efterträdare dröjde till efter utvärderingsperioden då hon tillträdde. Efter Annicas avslutade tjänst valde kommunen att avsluta sin roll som huvudman för Samhällssamverkan med önskan om att fortsätta vara involverade.

"Till dessa grupper ser Strängnäs kommun och Polismyndigheten positivt på att bli inbjudna för att på så sätt bredda informationsunderlaget och ge en allt bättre bild av läget i Strängnäs."

Polisen är aktiv med tjänsten i grannsamverkan och Polisens volontärer. Handelscentrum såg stort värde av tjänsten och valde att fortsätta med tjänsten genom att själva finansiera licenskostnaden för efterkommande år. Effektmätningen i Strängnäs blev inte baserad på intervjuer från ledande person från kommunen för att i stället ersättas av större volymer svarande i enkätform, samt dataanalys av användningen.

De brottförebyggande åtgärderna och samverkan skedde primärt med personer i arbetsför ålder. Ingen av samverkansaktiviteterna riktade sig till ungdomar. Därför ger denna rapport inget underlag för resultatet vid inkludering av dessa grupper i Samhällssamverkan.

Utvärderingens Resultat

Brottsförebyggande resultat ur de myndigheternas perspektiv

Samhällssamverkan med digital plattform är effektivt för att få bestående engagemang i det lokala samhället. Arbetsinsatsen behöver inte vara stor för att nå effekter. Det har efter uppstarten räckt med att vara tillgänglig på samma sätt som tidigare och att använda sina befintliga kanaler (exempelvis möten) för spridning. Resultatet är ett stort antal människor och organisationer har möjlighet att stödja i det lokala trygghetsarbetet. Arbetsättet har inneburit att nya civila trygghetsambassadörer trätt fram och är tillgängliga för kommunerna.

Samordnarna betonar fördelarna med att nå ut med riktad information till personer i ett område, alternativt till en specifik grupp. Denna möjlighet underlättar i arbetet, exempelvis vittnesuppgifter till Polisen, men även möjlighet att motverka spridning av falsk information som påverkar tryggheten.

"Det ger en bra lägesbild och man kan arbeta tillsammans mot olika brott och ordningsstörningar. Genom att gå ut med information kan vi motverka ryktesspridning. Jämfört med Facebook är detta ett forum där man bara arbetar med brott och ordningsstörningar." – Andreas Kagg-Stenmalm, Säkerhetssamordnare Sigtuna Kommun

Samverkan mellan de olika förvaltningarna inom kommunen var ett område där effekterna inte levde upp till sina förväntningar. En trolig förklaring för detta resultat är att flertalet förvaltningar inte har trygghetsaspekten som fokusområde.

Resultatmässigt visade framför allt Gamla stan på effekter vad gäller reducereing av fickstölder inom området. Ett flertal gripanden och vittnesuppgifter har inhämtats som resultat från den digitala samverkan.

"Det blir bra om vi arbetar tillsammans civilsamhället. Det behöver inte vara Polisen som driver men vi kan vara där och lyssna och ge dialog, vilket inte tar så mycket resurser. Vi behöver inte starta grupper eller grannsamverkan, alla kan hjälpas åt. Vi kan korta ner vägen mellan larm och Polis på plats där grannar kan hjälpas åt under tiden. Det är ett smörjmedel mellan händelse och lagföring." Robert Kindroth, Södermalmspolisen.

Resultat utifrån medborgarna

Undersökningen visar att många lokala grupper har intresse att samverka med varandra ur ett trygghetsperspektiv. Grannsamverkan, men även Centrum- och handelsplatser

upplever stor effekt. Lokala grupper såsom nattvandrare, turistguider, hotell har även nytta av att utbyta snabb information.

”Polisen går ut med information i appen och vi är alla duktiga på att tala om för varandra när något händer. När något brådskande inträffar sluter vi alla upp direkt för varandra och Polisen kan komma förbi om de är i närheten. De har blivit mer tillgängliga. Mitt förtroende för Polisen har gått från en 5:a till en 10a.” – Therese Larsson, Cafeägare i Under Kastanjen, Gamla Stan

Nästan 50% av de civila upplever att de blir tryggare av att få reda på informationen i plattformen, trots att en stor del består av brottsinformation. Endast 4% upplever att de blir otryggare av informationen.

Samverkan med civilsamhället ökar deras trygghet. Personerna i samverkansgrupperna har större kunskap och förtroende för det lokala trygghetsarbetet än personerna i kontrollgrupperna och är generellt tryggare (4,1 jämfört med 3,9).

Spridningen och användningen av appen har kontinuerligt ökat under tiden som de lanserade arbetssättet. Nöjdheten (NKI) hos de olika områdena varierar mellan 7,8 (Strängnäs och Sigtuna) och 8,8 (Gamla stan).

Det finns en betydande vilja från personerna, totalt 89%, i undersökningen att stödja Polisen med brottsbekämpning. Polisen i utvärderingen bedömer att det stor potential för Polisen att utveckla samarbetet med civila även operativt i sin arbetsmodell. Till exempel eftersökning av försvunna personer och för spårning av efterlysta fordon.

”Polisen använder appen för att kommunicera på flera sätt. Det tar ingen tid alls för oss att administrera. Jag använder appen för att informera om kommande händelser, sprida trygghetsskapande information” – Krister Sundgren, Södermalms Stdf, lokala BRÅ, Söderandan

Upprepbarhet

Utredningen visar på att det finns stora möjligheter att nå samma positiva resultat för kommuner som önskar samverka med andra parter eller att engagera civilsamhället eftersom samverkan underlättas med metoden. Exempel på metoder är Effektiv Samordning för Trygghet (EST), Purple Flag, Grannsamverkan och Centrumsamverkan (Brittiska ”Shop Watch”).

Observationer

Förutsättningar för att lyckas med samverkan

För att framgångsrikt engagera civilsamhället krävs att arbetet är relevant och tillgängligt.

På många håll uttrycker myndigheter svårighet med att få personer att engagera sig i trygghetsfrågor. Detta bedöms till stor del eftersom arbetet inte sker enligt medborgarnas behov och förutsättningar. Till stor del drivs trygghetsarbete med civila genom fysiska möten och mailkommunikation.

Eftersom många personer, exempelvis näringsidkare, inte har tillgänglighet att delta i möten på dagtid/kvällstid finns det behov av alternativa eller kompletterande metoder.

Fördelarna med en digital plattform för kommunikation är:

- Kommunikationen går snabbt och kommer när den är relevant och riktad till personer med uppfattat behov.
- Användare kan själva styra vilken information de vill ta del av.
- Det är möjligt att samverka utan ledtider och extra koordinering. Informationen finns enkelt tillgänglig för de personer som missar

Behovet av medverkan och intresse varierar mellan olika personer. Personer med ljudmet intresse kan engageras genom kommunikationens enkelhet och tillgänglighet. I samtliga av de utvärderade regionerna uppstod nya frivilliga ambassadörer i trygghetsarbetet, dessutom från nya segment som annars normalt inte är aktiva. Framför allt är det personer i åldrarna 30-45 år som har engagerat sig.

Ambassadörerna är centrala i trygghetsarbetet. Det är ofta ambassadörer som förvaltar och utvecklar samverkan inom sina intressegrupper. Det har visat sig positivt att kombinera den digitala kommunikationen med möjligheten att lära känna varandra fysiskt på möten. Rekommendationen är att även möta samverkansgrupperna på sin fysiska hemmaplan, exempelvis i ett butikscentrum snarare än på kommunens kontor.

Geografin och områdes karaktär spelar roll för samverkan

Samverkan har olika förutsättningar baserat på typ av område. Den geografiska tillhörigheten i icke-urbana samhällen är starkare än i urbana. I icke-urbana områden sprids samverkan naturligt baserat på samhället, området eller gatan (t.ex. Åkers Styckebruk). Denna typ av spridning observeras inte på samma sätt i urbana områden. I urbana områden sprids den geografiska spridningen nästan uteslutande inom flerfamiljsfastigheten alternativt funktion, såsom "butiker i Gamla stan".

Samverkansgruppernas utformning

Vid etableringen av samverkansgrupper eller nätverk är det ett par faktorer som sticker ut som särskilt viktiga:

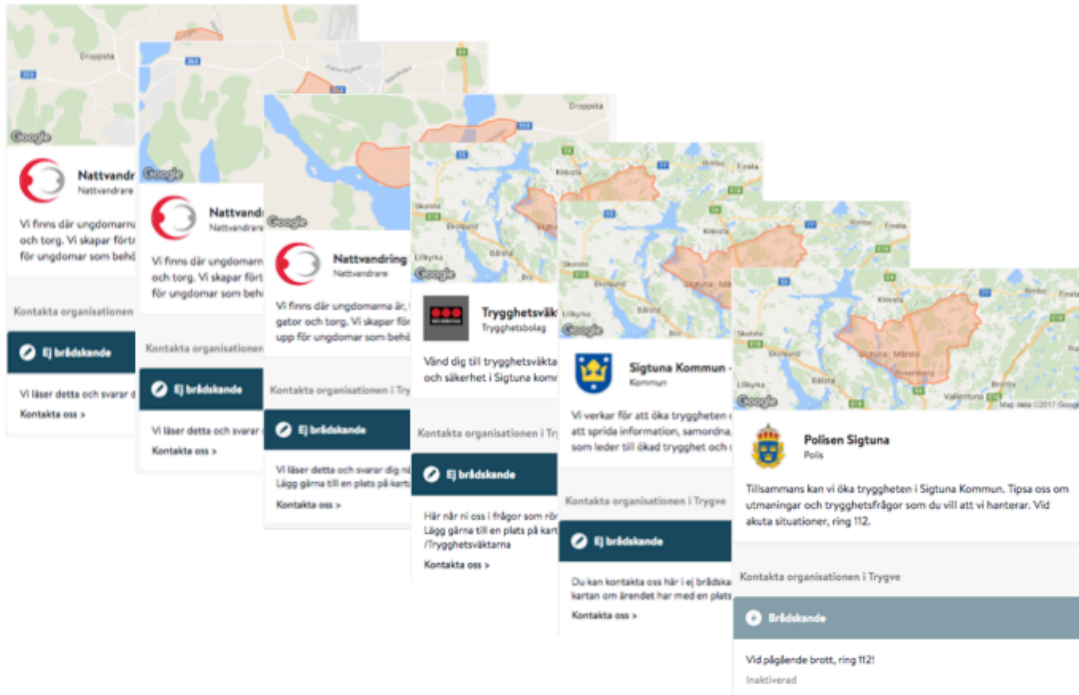
- Relevans
 - Ett gemensamt problem eller utmaning bland medlemmarna (t.ex. inbrott, stölder, ungdomsgäng)
- Storlek
 - Kommunikationen varierar beroende på storlek. I väldigt stora grupper kan kommunikationen minska eftersom den sociala gemenskapen är mindre. I mindre grupper, där personer även känner till varandra personligen, kan kommunikationen bli extra aktiv. Det finns med andra ord inget egensyfte att skapa stora grupper.
 - Många är med i flera grupper där kommunikationen anpassas till grupptypen, exempelvis "Brf Lasarus", "Stora Nygatan Grannar" och "Trygg i Gamla stan Verksamheter".
- Tydlighet
 - Syftet med gruppen och förhållningssätt bör kommuniceras inledningsvis. När kommunikationstonen väl är etablerad upprätthålls den naturligt av användarna själva, även då den växer.

Farhågor och utfall

I detta kapitel beskriver vi farhågorna som de medverkande upplevde inför uppstarten samt dess utfall.

Inför uppstarten var var samtliga utvärderade områden oroliga för medborgarnas kommunikation och förmåga att samverka konstruktivt. Särskilt mot bakgrund av att kommunikationen kan lämnas offentligt, inte bara i grupper. Denna oro försvann i takt med deras medverkan. Framgångsfaktorer bakom den konstruktiva kommunikationen var den tydliga uppförandekod som sattes av såväl plattformen men även av myndigheterna själva i de grupper de samverkade med, exempelvis att samverkansmiljöerna inte var till för att sprida personliga åsikter.

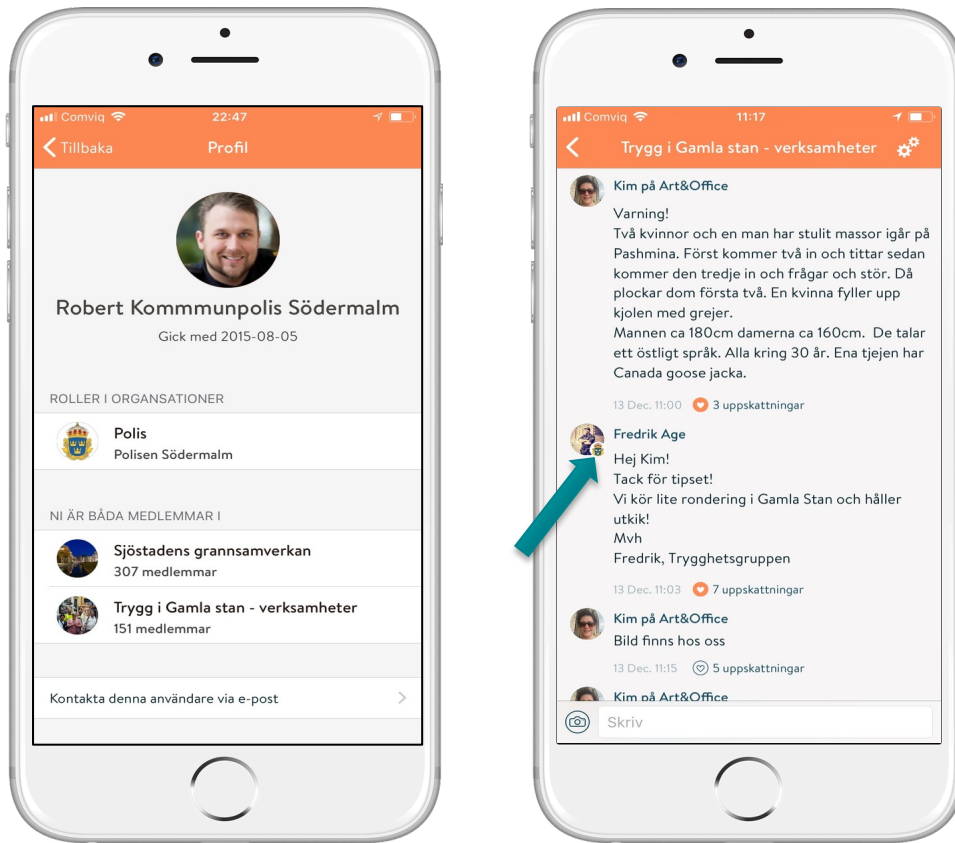
Trygghetsorganisationerna etablerade även så kallade "Organisationer" i plattformen där de kunde informera och kommunicera om sin verksamhet samt ta emot synpunkter, förslag och tips direkt från användarna av plattformen. Se exempel från Sigtuna nedan:

För att säkerställa att kommunikationen kommer från betrodda myndigheter och personer efterfrågades verifiering av identiteter. Detta utvecklades därför i plattformen till att ge stöd för organisationer och roller. Exempelvis, en verifierad polis innehar ett emblem som styrker sin roll.

Hur säkerställs konstruktiv och trygghetsskapande kommunikation?

Öppen kommunikation i en demokrati är viktigt men när man lämnar ordet öppet för medborgarna att kommunicera uppstår vissa risker om informationen inte uppfyller riktlinjerna. I Trygve finns en uppförandekod som samtliga användare behöver följa, vilket förenklat innebär att politiska och kommersiella budskap inte är tillåtet, samt att personer skall kommunicera med god ton. Dessa riktlinjer anammas och underhålls till stor del själva av användarna, vilket skapat en god kultur. Samtliga användare kan rapportera avvikelser till gruppens administratör eller till plattformsägaren för offentlig kommunikation för hantering. Trots mycket stora mängder information är det mycket sällsynt att information behöver tas bort av Trygve uppskattningsvis en gång per månad trots ca 70000 användare av plattformen. Dessa resultat är något som uppmärksammas även internationellt.

Vem äger och ansvarar för informationen?

En observation var att myndigheter är vana att informationen ägs av myndigheterna själva eftersom IT-system historiskt varit utformade på det sättet. Med den utvärderade digitala plattformen hittas dock fler likheter i den fysiska världen som underlättar medverkan för myndigheter:

Kommunikation i plattformen är offentlig på samma sätt som informationen på ett fysiskt torg. Besökarna på plattformen (torget) behöver följa lagar och de riktlinjer som gäller, annars kan de riskera åtal eller besöksförbud. Utöver viss löpande övervakning kan medlemmar även rapportera överträdelser till plattformsägaren (torgförvaltaren). I slutna grupper (rum) tar medlemmarna själva ansvar för kommunikationen. Om en sluten grupp misstänks bryta mot lagar eller riktlinjer tas åtgärder liknande de i fysiska världen. Polisen kan på samma sätt som i den fysiska världen ingripa vid misstänkt brottslighet. [United Eyes]

Underhållet av ovan principer är viktiga för att långsiktigt bygga en trovärdighet i plattformen och verksamheten.

GDPR och den nya dataförordningen

Hantering av personuppgifter är en utmaning vid kommunikation med andra aktörer för myndigheter vid samverkan. Det kommer ställas hårda krav (från maj 2018) för hantering av personuppgifter oavsett om de är i analog eller digital form.

Genom att använda en digital plattform kan medverkande själva samtycka personuppgifterna och välja den information de önskar dela med sig av, samt ta bort informationen när de önskar. Detta underlättar administrationen av samverkansinformation betydande för kommuner och Polisen och därigenom det praktiska arbetet med att följa regler om personuppgifter.

Tack till!

Vi vill rikta tack till medverkande kommuner, Lala Seyidova Jönköpings Högskola, Anders Green på BRÅ, Vania Ceccato från KTH och Sören Svensson för bra stöd i samband med utvärderingen.

Deltagare:

- Utvärderingsledare: Per Källgården, United Eyes AB
- Insamling/Analys: Lala Seyidova, Jönköpings Högskola
- Gamla stan: Krister Sundgren, Stockholm Stad, Södermalms Sdf
- Sigtuna: Andreas Kagg-Stenmalm, Sigtuna Kommun
- Strängnäs: Annica Strandberg, Strängnäs Kommun (avslutade april 2017)